



ARKEOLOGGRUPPEN AB, RAPPORT 2017:31
ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING
I FORM AV SCHAKTNINGSÖVERVAKNING



Folkvandringstida – vendeltida härd i Jäder

Jäder 56:1, Jäder 231, Jäder 66:1, Jäder 67:1, Jäder 59:1, Jäder
76:1, Jäder 77:1, Jäder 78:1-3, Jäder 149:1, Jäder 156:1

inom fastigheterna Stensborg 1:1, Fässlinge 1:5, Stora Malmö 6:3,
Jäders Åsby 1:13, Edeby 2:2, Edeby 3:1,
Jäders socken, Eskilstuna kommun, Södermanlands län

Erica Strengbom



ARKEOLOGGRUPPEN AB, RAPPORT 2017:31
ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING
I FORM AV SCHAKTNINGSÖVERVAKNING

Folkvandringstida – vendeltida härd i Jäder

Jäder 56:1, Jäder 231, Jäder 66:1, Jäder 67:1, Jäder 59:1,
Jäder 76:1, Jäder 77:1, Jäder 78:1-3, Jäder 149:1, Jäder 156:1

inom fastigheterna Stensborg 1:1, Fässlinge 1:5, Stora
Malmö 6:3, Jäders Åsby 1:13, Edeby 2:2, Edeby 3:1,
Jäders socken, Eskilstuna kommun, Södermanlands län

Erica Strengbom

Länsstyrelsens dnr 431-1159-2016

ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB
Drottninggatan 11, 702 10 Örebro
Telefon 019-609 04 10

www.arkeologgruppen.se
arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

© 2017 Arkeologgruppen AB

Arkeologgruppen rapport 2017:31

Författare Erica Strengbom

Grafisk form Nina Balknäs@Högtorps Diverse

Omslagsfoto Gravfält Jäder 59:1 sett från söder.

Foto Om inte annat anges är fotografierna tagna av Arkeologgruppen AB.

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriet Dnr R50223371_160001

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
Inledning	5
Bakgrund och kulturmiljö	5
Tidigare arkeologiska undersökningar	9
Syfte och frågeställningar	9
Metod och genomförande.....	11
Resultat	11
Delområde 2	11
Delområde 3	11
Delområde 4	13
Delområde 5	13
<i>Bilaga 1. Schakttabell</i>	14
Delområde 6	15
Övrigt	15
Tolkning	17
Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen	17
Bilagor	20
<i>Bilaga 1. Schakttabell</i>	20
<i>Bilaga 2. Anläggningstabell</i>	21
<i>Bilaga 3. Vedartsanalys</i>	22
<i>Bilaga 4. ¹⁴C-analys</i>	23



Figur 1. Karta över trakten kring Jäder med den aktuella undersökningsplatsen markerad med en svart cirkel. Skala 1:250 000.

Sammanfattning

Med anledning av att Strängnäs Energi och Miljö AB gräver ner kraftkablar i Jäders socken har Arkeologgruppen AB utfört en schaktningsövervakning och antikvarisk kontroll på delar av ledningssträckorna. Fältarbetet utfördes vid flera olika tillfällen under perioden april 2016 – april 2017. Arbetet omfattade totalt sex delområden samt en antikvarisk kontroll vid rasering av den luftburna ledningen. I delområde 5 framkom lämningar i form av en förhistorisk härd, som ¹⁴C-daterades till folkvandringstid-vendeltid, en härdbotten som sannolikt även den förhistorisk, ett odlingslager, samt två stolphål och två gropar av sentida karaktär. Den folkvandringstida-vendeltida dateringen av härdens är intressant med tanke på närheten till gravfältet Jäder 66:1 och fyndplatsen för ett gravklot (Jäder 156:1).

Inledning

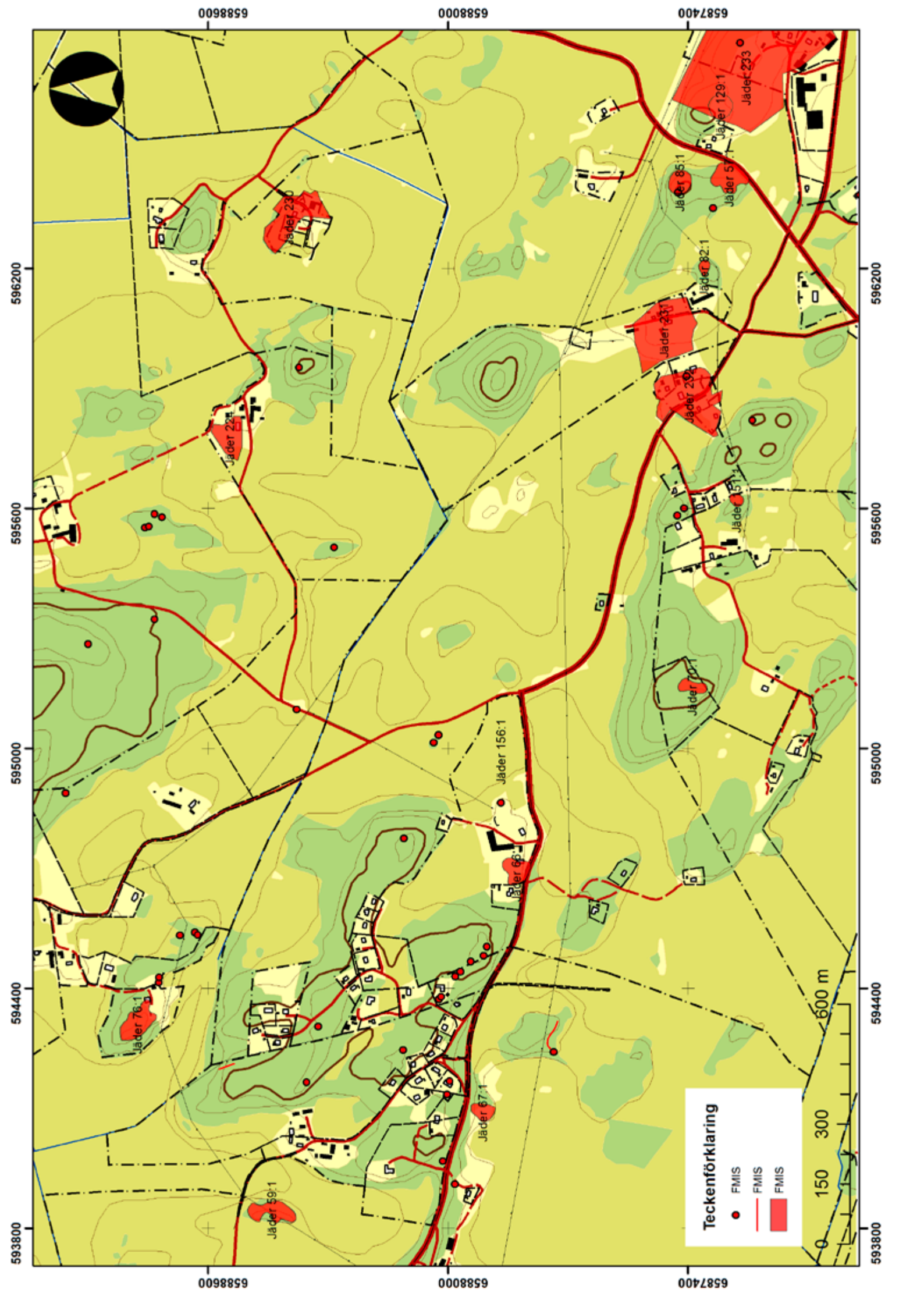
Länsstyrelsen i Södermanland har beslutat om en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning av ledningssträckningen i Jäders socken i Eskilstuna kommun. Undersökningen genomfördes av Arkeologgruppen AB och bekostades av SEVAB Strängnäs Energi AB.

Bakgrund och kulturmiljö

Jäders socken ligger nordöst om Eskilstuna och söder om Mälaren. Socknen är en odlingsbygd med skog i norr. Centralt i socknen ligger Kafjäders, en forn del av Östersjön och senare Mälaren. Under sten-, brons- och äldre järnålder låg större delen av socknen under vatten. Ännu under vikingatid var Jäder ett skärgårdslandskap med en större sammanhängande ö med omkringliggande småöar. Så sent som vid 1800-talets mitt fanns sjön Kafjäders kvar som en rest av Mälaren. Kafjäders har i omgångar utdikats och idag är området en jordbrukslätt (Damell, Ericsson 1999:91, 123). Namnet Jäder kommer från kyrkbyn. *Jädhur*, 'kant, rand' syftar på en långsträckt höjd vid kyrkan, alternativt placeringen vid kanten av Mälaren (Svenskt ortnamnslexikon 2003).

Området inventerades år 1957 och revideringsinventerades år 1986. I utredningsområdets närområde finns rikligt med fornlämningar såsom gravar, gravfält, fornborgar, fyndplatser och by-/gårdstomter.

Inom det aktuella undersökningsområdet finns sex registrerade fornlämningsområden, tre övriga kulturhistoriska lämningar och fyndplatsen för ett gravklot som nedan beskrivs från öster till väster.



Från öster till väster:

RAÄ nr	Beskrivning
56:1	Stensättning
233	Bytomt Osby med belägg från 1342
231:1	Bytomt Faerslinge med belägg från 1383
156:1	Gravklot
66:1	Gravfält
67:1	Gravfält
59:1	Gravfält
76:1	Gravfält
78:1–3	Stensättning
149	Torplämning

Tabell 1. Registrerade fornlämningar inom undersökningsområdet.

I den östra delen av undersökningsområdet ligger Jäder 233 som enligt fornminnesregistret är en bytomt. Äldsta skriftliga belägg för Össby är från år 1345, då skrivet "osby". Idag är tomten till stora delar bebyggd.

Västerut ligger Fässlinge by strax norr om Jäders kyrka. Här finns ytterligare en bytomt registrerad som Jäder 231. Det äldsta skriftliga belägget för gården är från år 1383, stavat "faerslinge". Tomten är idag till stora delar bebyggd.

Vid St Malmö finns gravfältet Jäder 66:1 och fyndplatsen för ett gravklot Jäder 156:1. Gravfältet beskrivs i fornsök som ett 65x60 meter stort område med ett tjugotal gravar, gravfältet är skadat, flera större högar är helt borttagna och ett stort antal av kvarvarande gravar är skadade (www.fmis.raa.se). De större nu borttagna högarna beskrevs år 1686 av prästen Grubb som tre stenlagda högar. Enligt sägen ska jätten Tillerman vara begravnen i en av högarna. När man grävt i högen hittades ben. I Österbergs beskrivning över Jäders socken från år 1872 står följande om den norra delen av byn strax intill husen:

"... har varit en mycket stor ättekulle ..." [och två mindre högar] "... vilka alla tre, som bestått av god jord äro totalt bortkörde de kvarlåg ännu 1868 fotkedjorna efter desamma, men äfven dessa hafva mest borttagits till grundmurning för ett större uthus."

Österberg beskriver sammanlagt 40 gravar, varav många var skadade (Österberg 1986:150). Idag består St Malmö av en gård, men har tidigare varit St Malmö by eller Malminge by, som bestod av tre gårdarna Väster-, Mellan- och Östergården. De äldre kartorna visar att Östergården bör ha legat i området där delområde 4 och 5 grävdes.



Sydväst om St Malmö ligger gravfältet Jäder 67:1, ett mindre gravfält bestående av nio lämningar i form av en hög, sju runda stensättningar och en kvadratisk stensättning (www.fmis.raa.se).

Direkt söder om gravfältet ligger Kafjädern, en forn del av Mälaren. I SHM:s lösfyndsregister finns ett fynd inrapporterat från den nu utdikade Kafjärden. Fyndet utgörs av ett svärd, tre yxor samt sex tackor [sic] ombundna med vidjeband, allt av järn (inv.nr 15330).

Norröver ligger gravfältet Jäder 59:1 på en åkerholme. Gravfältet består av cirka 20 stensättningar och sju högar.

Gravfältet Jäder 76:1 ligger intill Edebykull och består av cirka 20 stensättningar och fem högar varav flera är kant- och ytskadade.

Strax öster om gravfältet vid Edeby ligger tre stensättningar (Jäder 78:1-3).

I den norra delen av undersökningsområdet finns Jäder 149 som är lämningarna efter ett torp (www.fmis.raa.se).

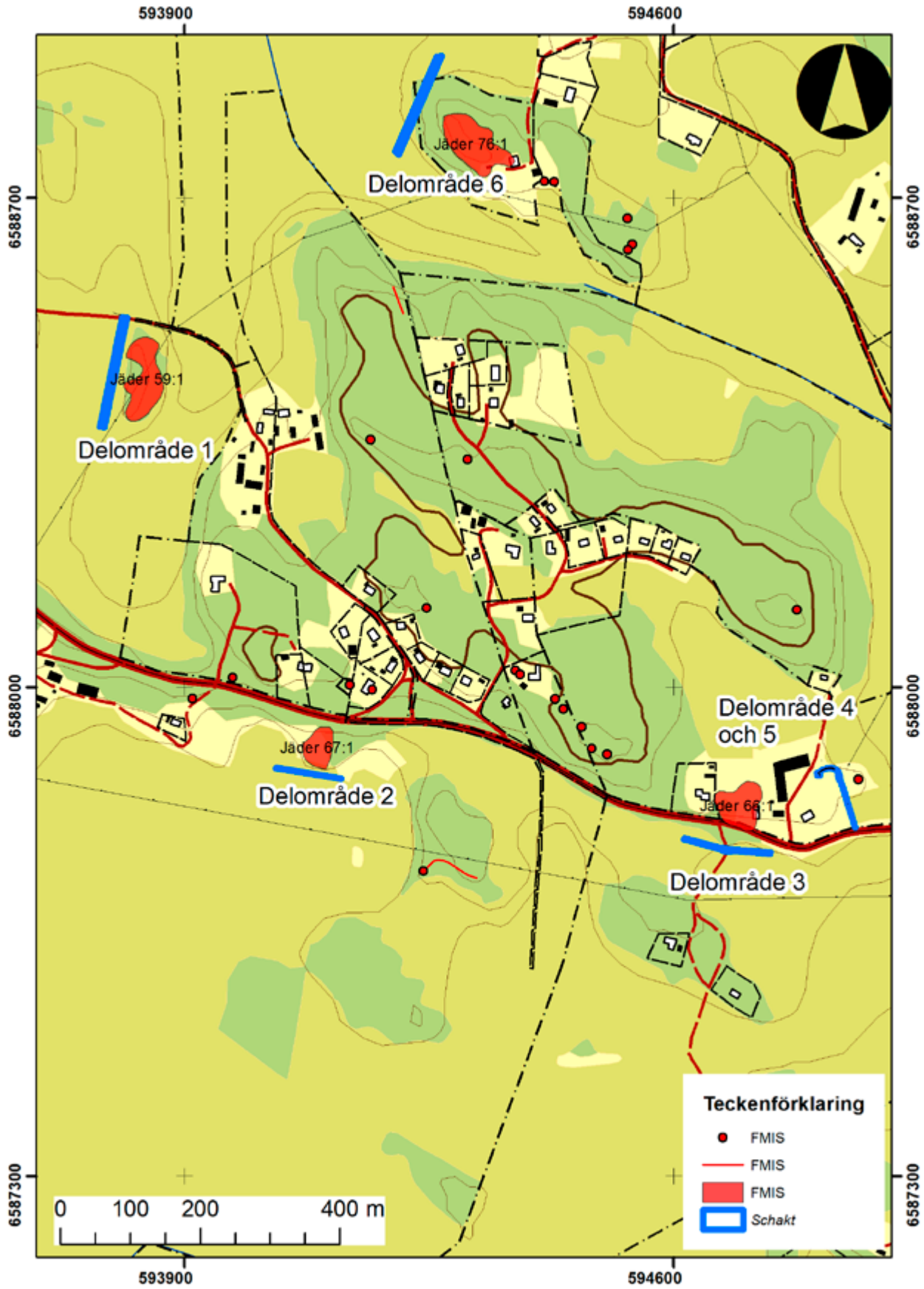
Tidigare arkeologiska undersökningar

Strax väster om undersökningsområdets västra del på åschrönet vid Åsby ligger en stensättning (Jäder 65:1). I samband med utvidgandet av grustaget utfördes en arkeologisk utredning i området år 2008, och ytterligare en stensättning påträffades (Jäder 187:1) (Bondesson 2008:16). Samma år undersöktes graven som visade sig vara en blockgrav med stenpackning. I stensättningen fanns ett par krukskärvor och en röd, tunnformig pärla. Brända ben, tre nitar av järn och en sölja av brons påträffades norr om blocket (Appelgren 2008:28).

Angränsande till undersökningsområdets östra del utfördes år 2015 en utredning och förundersökning i samband med nedgrävning av kraftkablar i Kjula och Jäder. I den norra delen av utredningsområdet berördes inga fornlämningar av kabelschaktet (Bondesson, Lindberg, Appelgren 2015:43).

Syfte och frågeställningar

Schaktningsövervakningen syftade till att skydda fornlämningar från att skadas och, om fornlämning påträffades, utföra erforderlig dokumentation. Om mer omfattande lämningar påträffades skulle arbetet avbrytas och Länsstyrelsen kontaktas.



Figur 4. Plan över delområden som övervakats. Skala 1:800.

Metod och genomförande

Den arkeologiska undersökningen utfördes som en schaktningsövervakning, vilket innebar att schaktningsarbetet övervakades i delsträckor där nya ledningsschakt togs upp i fornlämning eller fornlämningsområde. Undersökningen utfördes med hjälp av traktorgrävare. I åkermark användes kedjegrävare med en bredd om 0,25 meter. Skopgrävda schakt var cirka 0,6 meter breda. I ett senare skede utfördes en antikvarisk kontroll när luftkablar och elstolpar raserades. De trästolpar som skulle tas ur bruk och som stod i gravfält eller i närheten av gravar sågades av i marknivå och lämnades kvar i marken. Att dra upp stolparna ansågs utgöra en stor risk att skada eventuella gravar.

Resultat

Delområde 1

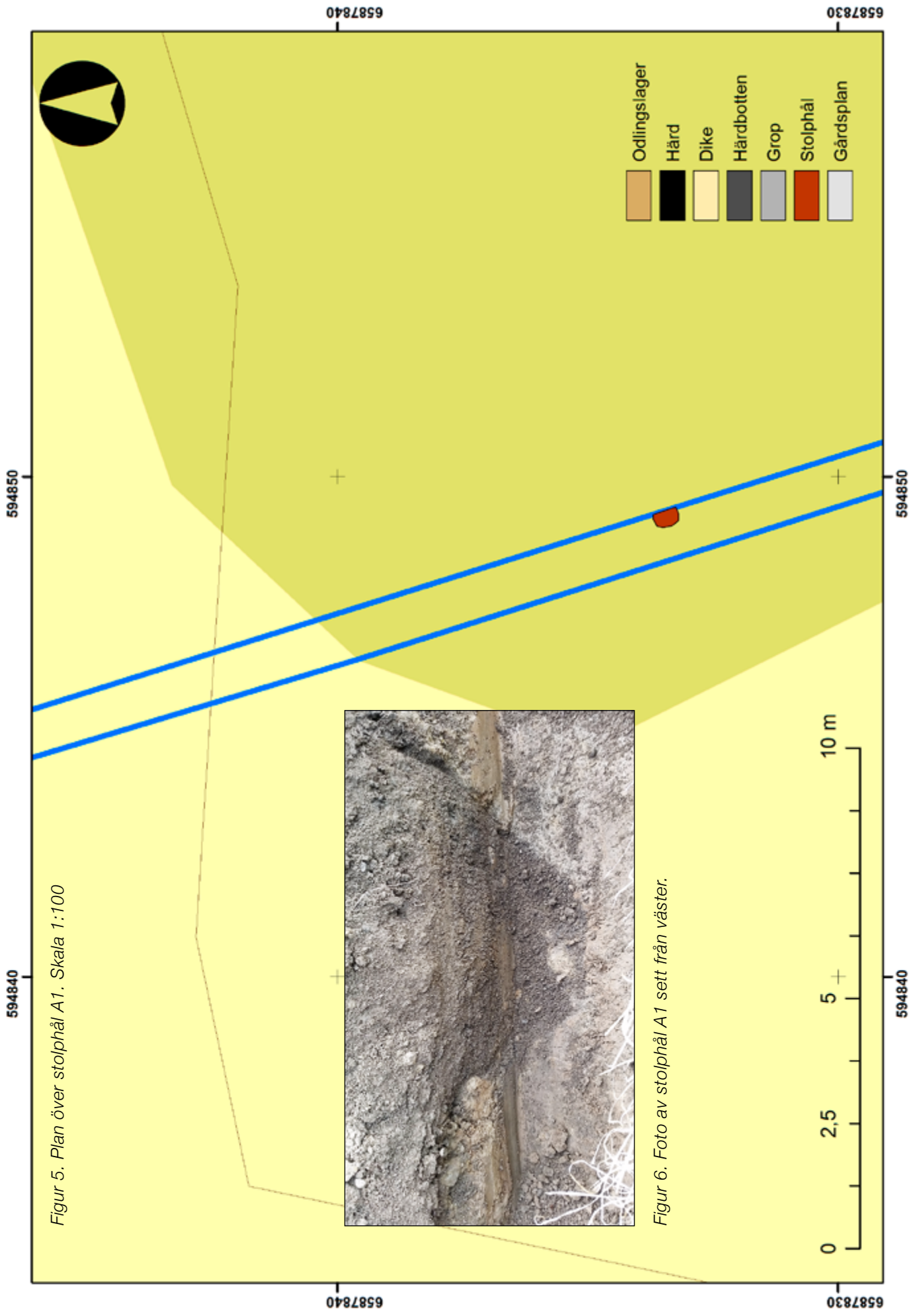
Schaktningen började den 19 april år 2016 med kedjegrävning i åkermark väster om fornlämning Jäder 59:1 (gravfält på impediment). Schaktet var cirka 0,80 meter djupt med en bredd på 0,25 meter. Sträckan som övervakades var cirka 150 meter. Marken bestod av ett 0,20 meter tjockt ploglager över ljusbrun siltig lera, som i partier övergick till kompakt blågrå lera. Åkern sluttade svagt åt söder och här bestod undergrunden av kompakt lera och vatten sipprade in mot botten av schaktet. Inget av antikvariskt intresse påträffades.

Delområde 2

Kedjegrävning i åkermark söder om fornlämning Jäder 67:1 (gravfält). Schaktet var cirka 0,80 meter djupt med en bredd på 0,25 meter. En sträcka på cirka 100 meter övervakades. Marken bestod av ett 0,20 meter tjockt ploglager över ljusbrun siltig sand som i öster övergick i ljusbrun siltig lera. Marken var bitvis blöt och flertalet dräneringsrör påträffades under schaktning. Marknivån ligger på under 5 meter över havet och så sent som på 1842 års laga skiftes karta syns sjön Kafjädern markerad strax sydväst om platsen för schaktet. Sannolikt har området legat under vatten under förhistorien och troligen långt in i historisk tid. Inget av antikvariskt intresse påträffades.

Delområde 3

Skopgrävning i åkermark söder om fornlämning Jäder 66:1 (gravfält). Här grävdes två tryckgropar på vardera sida om en bruksväg. Tryckgrop 1 väster om vägen mätte 2,70 x 1,50 meter och grävdes till ett djup av 0,70 meter. Ett 0,20 meter tjockt ploglager låg på brun lerig silt. Från gropen grävdes ett 55 meter långt schakt västerut med liknande stratigrafi. Undergrunden blev något mer sandig i väster.



Figur 5. Plan över stolphål A1. Skala 1:100



Figur 6. Foto av stolphål A1 sett från väster.

Tryckgrop 2 grävdes öster om vägen och mätte 2,50x1,50 meter. Gropen grävdes till ett djup av 0,80 meter. Ett 0,25 meter tjockt ploglager låg på blågrå siltig lera. Från tryckgrop 2 grävdes cirka 50 meter österut med liknande stratigrafi. Området var vattensjukt och schaktbotten fylldes med vatten. Inget av antikvariskt intresse påträffades.

Delområde 4

Vid St Malmö väster om fornlämning 156:1 (gravklot) grävdes ett 4x4 meter stort schakt för en transformatorstation. Schaktet grävdes till ett djup av 0,40 meter och i botten löpte ett dike i nordvästlig-sydöstlig riktning. Diket var fyllt med grus och en hel del tegel noterades. Diket är sannolikt av sentida datering.

Delområde 5

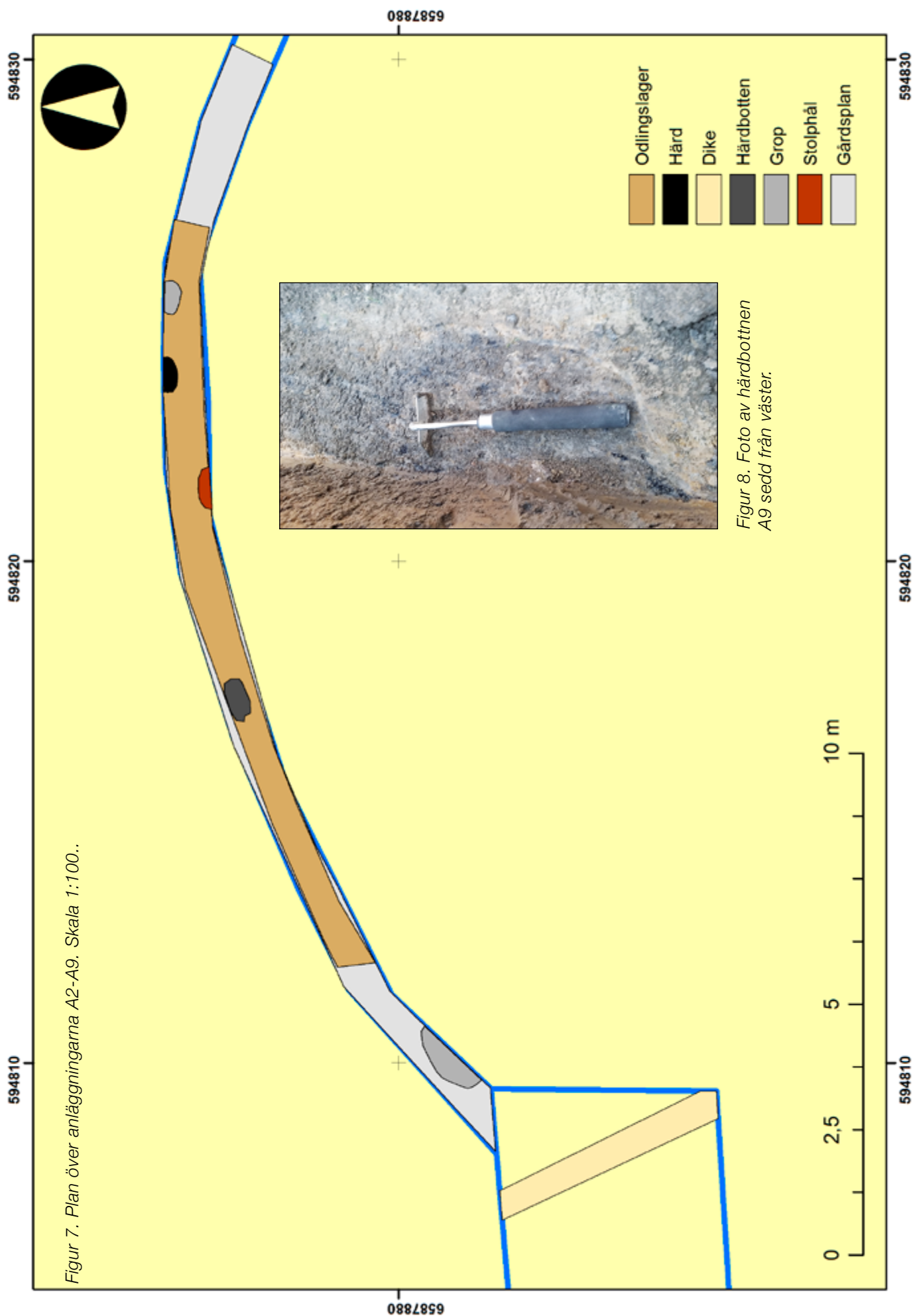
Skopgrävt schakt inom fastigheten St Malmö, väster om fornlämning Jäder 156:1 (gravklot). Enligt fornminnesregistret ska gravklotet ligga tillsammans med annan upplagd sten, men vid den okulära besiktningen av området hittades inte gravklotet. På platsen ska ett uthus ha stått av vilket syllstenarna fortfarande var synliga ovan mark. Uthuset finns markerat på ekonomiska kartan från år 1957.

St Malmö har tidigare varit en by med tre gårdar, vilka syns markerade både på storskiftes kartan från år 1783 och på laga skiftes kartan från år 1842. Platsen för den östra gården bör ha legat i närheten av delområde 4 och 5.

Schaktet grävdes i nordvästlig riktning från landsvägen i söder, över ängsmark och vidare genom en skogsdunge i norr. Efter skogsdungen svängde schaktet mot väster och anslöt till område 4. Schaktet mätte cirka 110 meter och hela sträckan övervakades. En härd, en härdbotten, två stolphål, två gropar, ett odlingslager, och en kompakt grusig yta dokumenterades i detta område. Anläggningarna beskrivs från söder.

I den södra delen av bestod stratigrafin av undergrund i form av ljusbrun finkornig sand på ett djup av 0,50 meter. Över det låg ett 0,20 meter tjockt ploglager som i sin tur täcktes av ett 0,30 meter tjockt torvlager. Cirka 35 meter från den södra schaktkanten dokumenterades ett stolphål (A1) som var cirka 0,60x0,20 meter stort, fyllt med grus och tegelfnyk.

Där äng övergick till skogsdunge låg berggrunden direkt under torven på ett djup av cirka 0,10 meter. Efter cirka 15 meter sluttade berget åt nordväst och här svängde schaktet mot väst. Här framkom ett äldre odlingslager (A2) som var synligt i schaktet i cirka 20 meter. Lagret var sammansatt av gråbrun humös sandig silt och var cirka 0,15 meter tjockt. Över odlingslagret låg ett 0,20 meter tjockt kompakt lager grus



Figur 7. Plan över anläggningarna A2-A9. Skala 1:100..

(A3) som troligtvis är en äldre gårdsyta. På lagret låg rasmassor (A4) i form av stenar, tegel och kakelugnsfragment. Den sterila undergrunden låg på cirka 0,50 meters djup i denna del av schaktet.

Två gropar (A5 och A6) och ytterligare ett stolphål (A7) var grävda genom odlingslagret. De var alla fyllda med ett grusig siltlager och tegelfnyk förekom i samtliga. Under odlingslagret på ett djup av cirka 0,50 meter framkom en härd (A8) som var 0,60 meter lång med ett djup av 0,15 meter. Härden var kolrik med en del skörbränd sten mot botten. Cirka fem meter väster om härden framkom en härdbotten (A9) som var 0,60x0,20 meter stor, med ett djup på 0,02 meter. Både härden och härdbotten var av förhistorisk karaktär, varför kol samlades in från härden för en ¹⁴C-analys. Kolen daterades till folkvandringstid – vendeltid (420–610 e. Kr., 2 kal sigma). Groparna, stolphålen och gårdsplanen hör troligen till historisk tid och gårdsbebyggelsen.

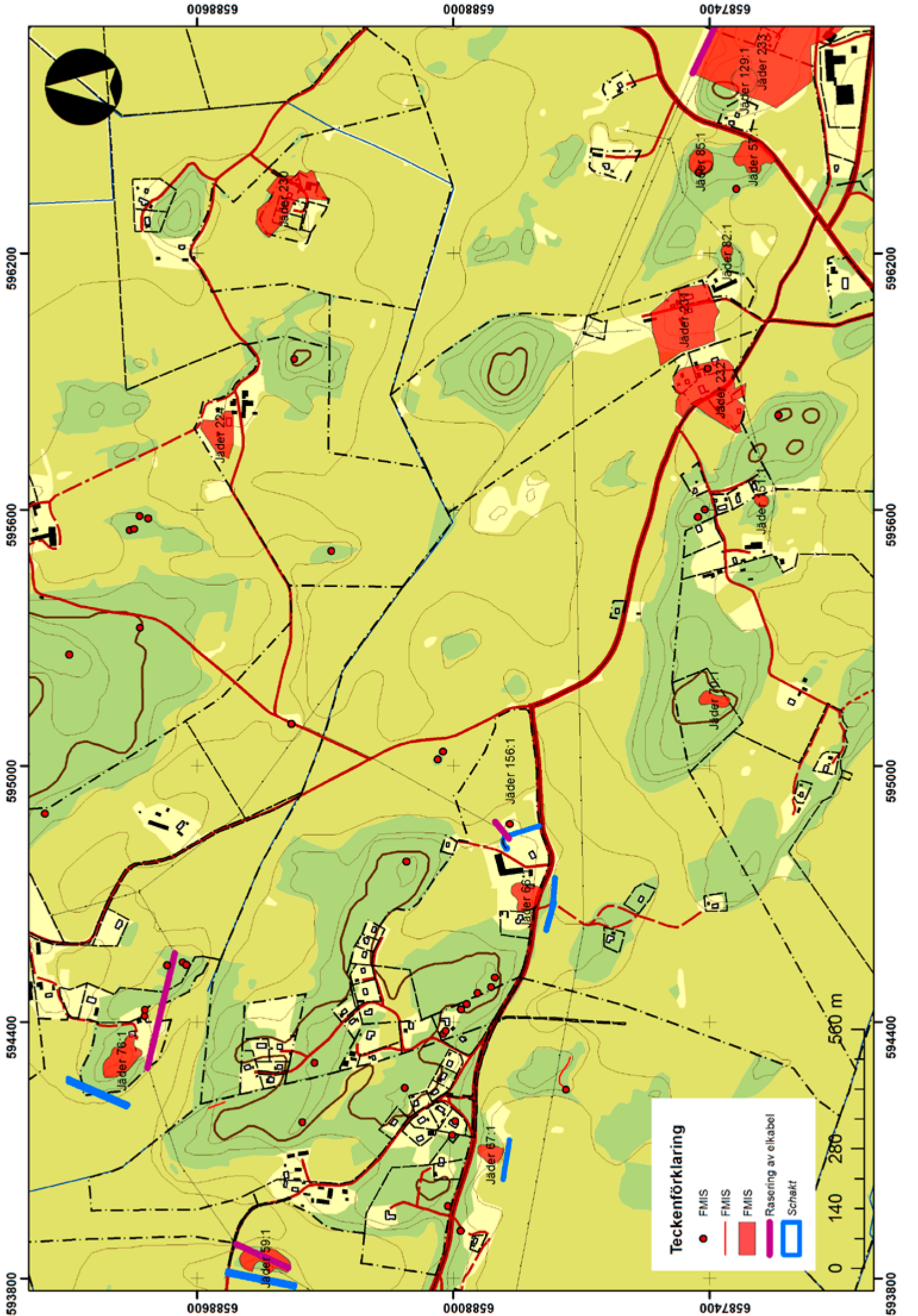
Delområde 6

Kedjegrävdes i åkermark väster om Jäder 76:1. En sträcka på cirka 150 meter övervakades. Åkern sluttade mot söder och här kom vatten in vid schaktning. Den sterila undergrunden bestod av ljusbrun lera som mot norr övergick i sandig silt. Ploglagret mätte cirka 0,20 meter. Inget av antikvariskt intresse påträffades.

Övrigt

I förfrågningsunderlaget och beslutet fanns bytomten Jäder 233 med som objekt. Detta område hade grävts innan Arkeologgruppen AB blev kontaktad och utan arkeologisk övervakning. Schakten som grävdes här flyttades västerut på grund av att fastighetsägaren hade grävt ner jordvärmekablar där schaktet ursprungligen skulle grävas. Enligt projektledaren på Svenska projektgruppen AB (underentreprenör till SEVAB) låg schaktet utanför fornlämningen och grävdes i åkermark.

Fyra områden övervakades när elstolpar och elledningar raserades. Där stolparna stod nära eller i gravfält eller ensamliggande gravar, sågades stolparna av och lämnades kvar i marken. Ledningarna raserades med maskin från omkringliggande åkermark.



Teckenförklaring

- FMIS
- FMIS
- FMIS
- Rasering av elkabel
- Schakt

0 140 280 560 m

593800 593800 594000 594000 594400 594400 595000 595000 595600 595600 596200 596200

6587400 6587400 6588000 6588000 6588600 6588600

Jäder 76:1
 Jäder 59:1
 Jäder 67:1
 Jäder 66:1
 Jäder 156:1
 Jäder 22:1
 Jäder 230
 Jäder 231
 Jäder 232
 Jäder 85:1
 Jäder 57:1
 Jäder 92:1
 Jäder 129:1
 Jäder 233

Tolkning

Arkeologiska lämningar framkom i delområde 5. Sammanlagt framkom tio lämningar både av historisk och förhistorisk karaktär. De äldsta lämningarna var en härd och en härdbotten. Härden har ¹⁴C-daterats till övergången folkvandringstid-vendeltid. Närheten till gravfältet Jäder 66:1 och fyndplatsen för gravklotet Jäder 156:1 är intressant i sammanhanget eftersom härden och härdbotten kan vara spår av en boplatz som föregår eller är samtida med gravfältet. Övriga lämningar hör sannolikt samman med den historiska bebyggelsen vid St Malmö.

Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen

Den arkeologiska undersökningen genomfördes enligt undersökningsplanen. Arbetet gick som planerat och resultaten var i linje med vad som kunde förväntas. Inga avsteg gjordes från undersökningsplanen.

Figur 9 (till vänster). Plan över de områden som övervakades vid rasering av elledning. Dessa sträckor är markerade med lila. Skala 1:10 000.

Referenser

Tryckta källor

- Appelgren, K. 2008. En grav i Jäder. Arkeologisk förundersökning. Södermanland, Jäders socken, RAÄ 187. UV mitt rapport 2008:28.
- Bondesson, W. 2008. Arkeologisk utredning Jäders-Åsby Södermanland, Jäders socken UV mitt rapport 2008:16.
- Bondesson, W, Lindberg, K-F, och Appelgren, K. Kraftledning mellan Jäder och Kjula Eskilstuna kommun,. Arkeologisk utredning och förundersökning. Södermanlands Södermanland, Jäder och Kjula socknar. Statens historiska museer. Arkeologiska uppdragsverksamheten rapport 2015:43.
- Damell, D. , Ericsson C. 1999. Eskilstunas Historia forntiden och medeltiden. Örebro.
- Wahlberg, M. (red) 2003. Svenskt ortnamnslexikon. Institutet för språk och folkminnen. Uppsala.
- Östergren, C. G. 1986. Anteckningar till Topografisk Antiquarisk och Historisk beskrifning öfver Jäders Socken och Kyrka. Eskilstuna.

Kartor och arkivmaterial

HISTORISKA LANTMÄTERIAKTER

- Laga skifte 1842 Lilla Malmö 1-2 akt nr C36-35:3.
- Storskifte 1783 Stora Malmö nr 1-4 akt nr C36-36:2
- Ekonomiska kartan Kjula 1957. J13310g7j58

Samlingarna, Statens historiska museum (SHM) inventarienummer 15230

WEBBMATERIAL

- <http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html> 2017-01-19
- www.wikipedia.se 2016-04-19

Tekniska och administrativa uppgifter

Län Södermanland
Kommun Eskilstuna
Landskap Södermanland
Socken Jäder
Fastighet Stensborg 1:1, Fässlinge 1:5, Stora Malmö 6:3,
Jäders Åsby 1:13, Edeby 2:2, Edeby 3:1

Fornlämningsnummer Jäder 56:1, Jäder 231, Jäder 66:1, Jäder 67:1,
Jäder 59:1, Jäder 76:1, Jäder 77:1, Jäder 78:1-3,
Jäder 149:1, Jäder 156:1

Lämningsstyp

boplats

Datering

folkvandringstid-vendeltid

Typ av undersökning

Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning

Länsstyrelsens diarienummer

431-1159-2016

Arkeologgruppens projektnummer

Ag2016_13

Projektledning Erica Strengbom

Personal Erica Strengbom

Undersökningstid 2016-04-19 till 2017-04-11

Exploateringsyta 248 m²

Undersökt yta 248 m², 624 löpmeter

Koordinatsystem SWEREF 99 TM

Ekonomiska kartan 10G7j (RT90)

X 6587400

Y 594400

Arkiv

Arkivmaterial förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Digitalt arkiv

Digitala data förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Fynd

Inga fynd omhändertogs.

Bilagor

Bilaga 1. Schakttabell

<i>Delområde</i>	<i>Storlek (m)</i>	<i>Djup (m)</i>	<i>Bredd (m)</i>	<i>Beskrivning</i>
1	150	0,8	0,25	<i>Kedjegravning i åkermark väster om Jäder 59:1. 0,20 meter ploglager över ljusbrun siltig lera, ställvis blågrå lera. Åkern sluttade svagt åt söder här var undergrunden kompakt lera och vatten kom in mot botten av schaktet.</i>
2	100	0,8	0,25	<i>Kedjegravning i åkermark söder om Jäder 67:1. Ett 0,20 meter tjockt ploglager över ljusbrun siltig sand som i öster övergick i ljusbrun siltig lera. Marken var bitvis blöt och flertalet dräneringsrör påträffades under schaktning.</i>
3	110	0,8	0,6	<i>Skopgravning i åkermark söder om fornlämning Jäder 66:1 (gravfält).Två tryckgropar öster och väster om väg. Ett 0,20 meter tjockt ploglager låg på brun lerig silt som i öster övergick till blågrå lera, här kom vatten in vid schaktning.</i>
4	4	0,4	4	<i>I botten av schaktet löpte ett dike i nordvästlig-sydöstlig riktning, troligtvis sentida.</i>
5	110	0,8-0,15	0,6	<i>Skopgrävt schakt inom fastigheten St Malmö väster om fornlämning Jäder 156:1 (gravklot).Steril sandig silt på 0,6 meters djup i södra delen. Ploglager 0,20 meter. Stolphål, hård, hårdbotten, gropar och ett gårdslager. Hård daterad till folkvandringstid/vendeltid.</i>
6	150	0,8	0,25	<i>Kedjegravdes i åkermark väster om Jäder 76:1. Åkern sluttade mot söder och här kom vatten in vid schaktning. Här bestod den sterila undergrunden av ljusbrun lera som mot norr över i sandig silt. Ploglagret 0,20 meter.</i>

Bilaga 2. Anläggningstabell

Anr	Typ	Storlek (m)	Djup (m)	Beskrivning
1	Stolphål	0,6	0,2	Fyllt med grus och tegelfnyk. Sannolikt sentida.
A2	Odlingslager	20	0,15	Gråbrun humös sandig silt
A3	Gårdslager	30	0,2	Kompakt lager av grus gårdsplan. Sentida.
A4	Rasmassor	10	0,15	Rasmassor,sten, tegel murbruk och kakelugnsfragment. Sentida.
A5	Grop	0,5	0,4	Grop fylld med grus och tegelfnyk sannolikt sentida
A6	Grop	0,6	0,45	Grop fylld med grus och tegelfnyk. Sannolikt sentida.
A7	Stolphål	0,4	0,2	Stenskott stolphål fyllt med grus och tegelfnyk. Sannolikt sentida.
A8	Härd	0,6	0,15	Härden var kolrik med en del skörbränd sten mot botten 14C daterad till (420-610 e.Kr. 2 kal sigma).
A9	Härdbotten	0,6x0,2	0,02	Härdrest rikligt med kol och enstaka skörbränd sten. Troligen förhistoriskt.

Bilaga 3. Vedartsanalys

Ulf Strucke, SHMM

Analysprotokoll

Landskap: Södermanland Socken: Jäder

Fastighet: RAÄ nr: 156

Kategori: Boplats

AnalysId: 13102

Anläggning: Härd Provnr: Prov 2

Vikt (g): 0,6 Analyserad vikt (g): 0,6

Fragment: 6 Analyserat antal: 6

Art: Tall Antal: 6

Material: Träkol

Kommentar: Kvist under 10 år

Bilaga 4. ¹⁴C-analys



International Chemical Analysis Inc.

1951 NW 7th Ave

STE 300

Miami, FL U.S.A 33136

Summary of Ages

Submitter Name: Erica Strengbom

Company Name: Arkeologgruppen

Address: Drottninggatan 11, 702 10 Örebro, Sweden

ICA ID	Submitter ID	Material Type	Pretreatment	Conventional Age	Calibrated Age
16C/0648	Jader156A2	Charcoal	AAA	1530 +/- 40 BP	Cal 420 - 610 AD

- Calibrated ages are attained using INTCAL13: **IntCal13 and Marine13 Radiocarbon Age Calibration Curves 0–50,000 Years cal BP**. *Paula J Reimer, Edouard Bard, Alex Bayliss, J Warren Beck, Paul G Blackwell, Christopher Bronk Ramsey, Caitlin E Buck, Hai Cheng, R Lawrence Edwards, Michael Friedrich, Pieter M Grootes, Thomas P Guilderson, Halldur Halldason, Irka Hajdas, Christine Hatté, Timothy J Heaton, Dirk L Hoffmann, Alan G Hogg, Konrad A Hughen, K Felix Kaiser, Bernd Kromer, Sturt W Manning, Mu Niu, Ron W Reimer, David A Richards, E Marian Scott, John R Southon, Richard A Staff, Christian S M Turney, Johannes van der Plicht. Radiocarbon 55(4), Pages 1869-1887.*
- Unless otherwise stated, 2 sigma calibration (95% probability) is used.
- Conventional ages are given in BP (BP=Before Present, 1950 AD), and have been corrected for fractionation using the delta C13.



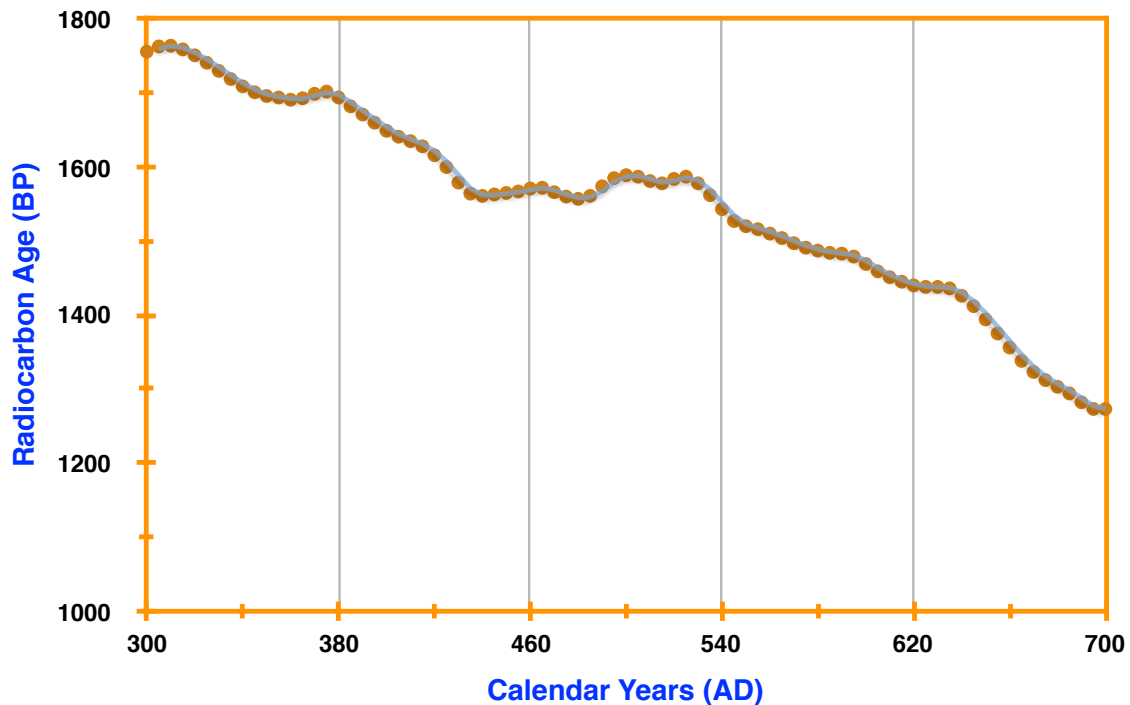
International Chemical Analysis Inc.
1951 NW 7th Ave
STE 300
Miami, FL U.S.A 33136

Sample Report

Submitter Name: Erica Strengbom
Company Name: Arkeologgruppen
Address: Drottninggatan 11, 702 10 Örebro, Sweden

Date Received	June 29, 2016	Material Type	Charcoal
Date Reported	July 29, 2016	Pre-treatment	AAA
ICA ID	16C/0648	C13/C12	-29.9 o/oo
Submitter ID	Jader156A2	Conventional Age	1530 +/- 40 BP

Calibrated Age	Cal 420 - 610 AD
-----------------------	------------------





International Chemical Analysis Inc.
1951 NW 7th Ave
STE 300
Miami, FL U.S.A 33136

QC Report

Submitter Name: Erica Strengbom
Company Name: Arkeologgruppen
Address: Drottninggatan 11, 702 10 Örebro, Sweden

Date Submitted	June 29, 2016	Date Reported	July 29, 2016
QC 1 Sample ID	IAEA C7	QC 2 Sample ID	NIST OXII
QC Expected Value	49.53 +/- 0.50 pMC	QC Expected Value	134.09 +/- 0.70 pMC
QC Measured Value	49.95 +/- 0.20 pMC	QC Measured Value	134.58 +/- 0.20 pMC
Pass?	YES	Pass?	YES

- pMC = Percent Modern Carbon.
- IAEA = International Atomic Energy Agency.

